

Čtvrtletník – únor 2020 – číslo 1
Trimestriel – février 2020
Driemaandelijks – februari 2020

BELGIQUE - BELGIE
1420 BRAINE-L'ALLEUD 1
P 001887

Zpravodaj

Českého krajského spolku Beseda

ČŠBH Brusel slaví výročí založení

Blahopřejeme České škole bez hranic v Bruselu k výročí jejího založení a přejeme jí nadále mnoho úspěchů, nadšené lektorky, šťastné a zvědavé děti a spokojené rodiče! Ať se vám daří ve vaší milé činnosti, neboť je velmi důležité, aby děti ovládaly a měly rády jazyk(y) svých rodičů a znaly zemi, ze které rodiče pocházejí. Po celou dobu své existence odvádí škola skvělou práci a za to patří všem, kteří se na zdárném chodu školy podílejí, VELIKÝ DÍK!!!

10. VÝROČÍ ČI 3. VÝROČÍ? TO JE OTÁZKA!

ČŠBH Brusel má krásné nové stránky. O historii školy se tam píše toto: „Česká škola bez hranic Brusel vznikla v roce 2009, původně jako dlouhodobý projekt z potřeby vzdělávat české děti žijící v Belgii v mateřském jazyce.“ V čem je zde problém? Škola totiž nevznikla jen tak sama od sebe, založila ji po vzoru ČŠBH Paříž naše Beseda a je až k neuvěření, že na to ve škole zapomněli!

V listopadu 2009 o založení rozhodla valná hromada Besedy, za projekt tehdy zodpovídala Zuzana Slunéčková. Ve 4. čísle Zpravodaje jsme vyhlásili soutěž o logo školy a v 1. čísle 2010 již byla reportáž ze zahájení vyučování a vítězné logo Martiny Boškové. Díky benevolenci výboru Besedy se škola vždy těšila značné autonomii. Projekt se setkal s velkým zájmem a škola se k našemu velkému potěšení každoročně rozrůstala. Z tohoto důvodu rozhodla valná hromada Besedy v březnu 2015,

že se škola může oddělit a registrovat jako samostatný subjekt. K založení nového spolku došlo až na valné hromadě ČŠBH 20. 2. 2017.

A tak nezbyvá, než se zamyslet: kolikáté výročí založení tedy ČŠBH letos slaví? Pokud 3. výročí, pak je vše v pořádku. Pokud škola slaví 10. výročí založení, potom by měl být Český krajský spolek Beseda coby zakladatel v historii školy rozhodně uveden, nemyslíte?

Olga Schmalzriedová

Mikulášská nadílka

Co Beseda Besedou stojí, její děti se svým věrným doprovodem – anděly a čerty – navštěvuje v prosinci Mikuláš. V Bruselu se stále rodí hodně dětí, takže se andělé mají co otáčet a Mikuláše ze všech pochval či lehkých napomenutí bolí snad i vousy. ☺ Zato čerti se v pozadí zcela okatě nudí. Zkrátka dnešní děti mají chápavé

a milující rodiče a snad proto děti tolik nezlobí. Na drobnější porušení dobrého chování stačí Mikulášova domluva.

Nadílka je náročná akce, její přípravy zaberou několik týdnů. Naše pokladní Bára se přihlášek věnuje téměř dva měsíce. A všechny výborky v sobotu před Mikulášem ostošest vaří, pečou

a připravují pomazánky tak, aby bylo všeho dost, aby bylo vše čerstvé a aby nikdo z hostů a pomocníků nehladověl.

Před Mikulášem se pokaždé musíme vypořádat s obavami, aby se soukolí příprav někde nezadrhlo, aby někdo z týmu neonemocněl, aby nic nechybělo. Vždyť se nadílky tentokrát

zúčastnilo 111 dětí starších jednoho roku – nemluvnata nepočítáme – a jejich rodiče a děvčatům z výboru na všech různých postech pomáhalo dobrých 15–20 lidí: Mikulášská svita, pomocníci u dětského tvoření, u občerstvení v baru a kuchyni, nemluvě o muzikantech! Po celá léta vše vycházelo, minule nám však onemocněl Mikuláš. Ve čtvrtek před nadílkou volal celý zoufalý, že ho skolila chřipka a nebude moct v neděli přijít. Bylo tedy třeba rychle sehnat náhradu, pokud možno staršího muže, jehož děti už odrostly, anebo který se nebojí, že ho jeho vlastní ratolesti poznají. Naštěstí už byl na cestě do Belgie můj bratr, který nám s manželkou Lídou, synem Pavlem (budoucím čertem) a jeho přítelkyní Rebekou (budoucí andělkou) vzal perníkové adventní kalendáře, které po celý měsíc pilně vyráběla a zdobila moje švagrová. Bratr se sice těšil, že bude v baru prodávat svařené víno, ale nový úkol bez řečí přijal. Další háček byl v tom, že jsme kvůli designovému víkendů málem přišli o druhého anděla, kterým měla být stážistka Diana. Naštěstí ji hodná vedoucí zastoupení Jihomoravského kraje na celé odpoledne uvolnila. Všichni ostatní pomocníci, včetně druhého čerta Petra dorazili včas.

Vskutku mezinárodní tým jsme měli v baru: už poněkoli káté nám přišel pomoci můj bývalý student Germán ze Španělska

se svou ruskou přítelkyní, z Nizozemska přijela pomáhat staronová krajanka Věra se svým holandským přítelem. Než se všechny rodiny sejdou a než přijde Mikuláš, děti se věnují tvoření: minule zdobily perníčky a vyráběly vánoční věnečky a přáníčka. Na vše dohlížely a dětem pomáhaly Ludmila se Šimonem, Magda a Katka s Martinem, Alena s Lídou. Nadílka bez koled nepripadá v úvahu, hudebníci – Zuzka, Ulf a Martin náš zpěv moc hezky doprovázeli. Martin navíc ještě fotografoval. Všem pomocníkům patří VELIKÝ DÍK!!!

© foto Martin Kubišta

Zajímavým m o m e n t e m každé Mikulášské je vystoupení jednotlivých dětí, většinou zpívají nebo hrají na hudební nástroj. Zájemci se mají přihlásit předem, ale takových odvážných moc není. A když pak mají jít k Mikulášovi zazpívat do mikrofonu, ještě si to občas rozmyslí. Jakmile však vystoupí dvě tři děti, už se hrnou další, často ani nevědí, že vlastně předvedou. Láká je totiž to, že každý malý umělec a umělkyně dostane růžičku. ☺ To pak mám strach, aby vůbec Mikuláš stihl všechny děti

potěšit a u první skupiny včas odejít, než se do sálu začnou hrnout nedočkavci z další skupiny.

Advent je čas sdílení a lásky k bližním, proto už po několik let věnujeme Mikulášské perníky také dětem z dětského domova v Lillois. Letos jich bylo 25 a navíc jsme jim donesli na svačinu ještě krabici napečených sladkostí. Před několika lety jsme koupili pro náš tehdejší fotokroužek počítač. Výborky používají k práci pro Besedu své osobní počítače a tato počítačová věž už několik let ležela ladem. V tomto dětském domově ji dnes školní děti využívají na domácí úkoly.

Mikulášské nadílky budou pro všechny děti našich krajanů samozřejmě pokračovat. Poděkování patří všem pomocníkům, ale též Stálému zastoupení za poskytnutí jejich prostor.

Olga

© foto Martin Kubišta

Perníčky, které jsou hned měkké

400 g hladké mouky

140 g cukru moučky

2 vrchovaté lžičky perníkového koření

1 lžička sody

4 lžičky tmavého kakaa

2 celá velká vejce

2 velké vrchovaté lžíce medu

100 g másla (Hery)

Pokud máme malá vajíčka, přidáme 2 dkg másla.

Zaděláme těsto, které uložíme na noc do chladu. Pokud nemáte čas čekat přes noc, stačí, když si těsto odpočine 4 hodiny. Druhý den jej necháme v teple chvíli změkknout a na pečicím papíru přes igelitovou fólii vyválíme těsto. Pokud se lepí, pomůže, když si obalíme vykrajovačky v hladké mouce.

Malé tvary (2–3 cm) pečeme 5–7 minut. Velké tvary (4 cm) – 10 minut. Podle velikosti tvarů a tloušťky těsta přidáváme délku pečení. Pečeme na 180 stupňů. Po vyndání z trouby potíráme tvary žloutkem rozmíchaným v mléce v poměru 1 žloutek na 2 lžíce mléka.

Poleva

1 bílek

¼ lžičky maizeny (kukuřičný škrob)

½ lžičky citrónové šťávy

prosátý moučkový cukr (podle potřeby)

Cukr přidáváme pomalu, po částech a pokaždé vše dobře promícháme. Lépe se s ním pak maluje, protože se táhne.

© foto Martin Kubišta

VÁNOČKY JIŽ POČTRNÁCTÉ

a natočil z akce tuto reportáž:
<https://www.radio.cz/cz/rubrika/udalosti/cesti-krajane-v-belgii-maji-uz-napeceno-na-vanoe>

Zdá se, že se pomalu, ale jistě stávám pamětnicí, i když mi to dochází jen těžko... Když se však dívám zpět, jak dlouho už bydlíme v Belgii (33 let), jak dlouho funguju ve výboru Besedy (22 let), jak dlouho pečeme společně vánočky (13 let), tak už se ani nedivím. ☺

Vzpomínám si, že když jsem na Mikulášské zábavy nosila k občerstvení vánočku, často mi ostatní maminky říkaly, že ji neumí uplést. A vůbec – že kynutá těsta jsou moc náročná! Mě ji mamka naučila plést, když mi bylo asi 12 let, a od té doby, dokud jsem bydlela doma, jsem ji pletla každý rok. Zato jsem na ni neuměla zadělat těsto a upéct ji, to byla její práce. Když však má pak člověk početnou rodinu, každá schopnost nakrmit ji domácím občerstvením se hodí. Jen jsem zpočátku musela každý rok u první vánočky urputně přemýšlet, jak se to vlastně plete.

Mileráda bych už dřív učila zájemce vánočky dělat, avšak dokud byly naše děti malé, nebylo možné pozvat si domů větší počet lidí a věnovat se jim celý den. To jsem si troufla udělat až v roce 2006. Davy se napoprvé naštěstí nedostavily, ale na malou kuchyň to stačilo. V prosinci 2008 se na pečení přišel podívat tehdejší zpravodaj Českého rozhlasu v Bruselu Pavel Novák

Minulé pečení (jako všechna předcházející) proběhlo v pohodě, v přátelské atmosféře a v těšení se na Vánoce. Všechny 20 vánoček se skvěle povedlo: všechna těsta hezky vykynula, všechny copánky byly řádně upleteny, žádný copánek při kynutí a pečení nespádl (to se podařilo i díky párátkům ☺) a žádnou jsme nespálili (o to se zase postaral kuchyňský minutovník). Sešlo se 23 krajanů, včetně několika belgických přátel a několika malých dětí. Jako každý rok, i vloni

nám pár starších krajanů, kteří bývali stálými účastníky pečení a kteří odešli do jiného světa, chybělo. Těsta se zadělávala, vánočky pletly a pekly postupně od 10. hodiny ranní do 10. hodiny večerní. Každý účastník přinesl něco dobrého na společný stůl, takže nikdo po celý den nehladověl, ani nežíznil, neboť na celý proces je třeba počítat minimálně s půldnem. Panovala skvělá nálada a kdo zrovna nepracoval v kuchyni povídal si a hodoval v obýváku.

Na příští pečení se můžeme těšit již dnes. Jelikož čas utíká tak rychle, za pár měsíců si tuto skvělou akci zopakujeme. ☺

Olga

Foto na této straně © George Schmalzried

IV. ANDĚLSKÉ VAŘENÍ A PEČENÍ

Ptáte se, proč nazýváme naše vaření a pečení „andělským“, když andělé v Besedě doprovázejí Mikuláše pouze v prosinci a pak se vracejí do svých krajů? Přitom se jedná o již čtvrtou reprízu. Odehrávalo se, stejně jako vánočky a předcházející vaření, v kuchyni u Schmalzriedů v Braine-l'Alleud. Jedno z andělských vaření bylo v listopadu, další v květnu, ale to úplně první bylo v březnu, přesněji 11. 3. 2017. Právě díky tomu dostalo název „andělské“. Ten den má totiž v českém kalendáři svátek Anděla. Kdo nevěří, ať se do kalendáře podívá. A my se věnujeme pouze českým jídlům.

Před každým takovým vařením jsme s děvčaty ve výboru Besedy připravily jídelníček, který se skládal z polévky, hlavního jídla a dezertu. Vždy jsme pro účastníky nachystaly složku s recepty a volným místem na osobní poznámky. Recepty ze všech společných vaření najdete na besedním webu <http://beseda.be/uzitecne-informace/recepty/>

Vařily a pekly jsme (tentokrát jen samé ženy) v sobotu 8. února 2020. Jídelníček se skládal z bramborové polévky a španělských ptáček s rýží. Místo dezertu jsme se pustily do buchty a netynek (hnětynek) s tvarohem a povidly. Vaření bylo sice naplánováno od 10. hodiny ráno do 8. hodiny večerní, ale sešli jsme se trochu později a také později skončili. Před zaděláváním kynutého těsta

bylo třeba se posilnit, u oběda se pak také příjemně sedělo... A tak čas v milé společnosti a s plným žaludkem rychle utíkal. Chtíce nechtíce, musely jsme se pustit do přípravy španělských ptáček, aby se včas opekly a podusily. Hlavně u těch z hovězího masa trvá příprava déle. Zkusily jsme udělat ptáčky i netradičně z vepřového masa, ale shodli jsme se (i muži), že ty

ilustrační foto

klasické hovězí jsou chutnější. Příprava rýže byla oproti tomu hračka! Zatímco se ptáčky dusily, pustily jsme se do buchty. Na tvarohovou náplň lze bez problému použít místní tučný tvaroh v kulatých půlkilových kelímcích (*fromage frais / verse kaas*), musíme jej však nechat, nejlépe přes noc, na sítku se lněnou utěrkou překapat. Počítejte s tím, že dobrá polovina tvarohu odkape v podobě syrovátky. I povidla se zde dají koupit, pod názvem

© foto George Schmalzried

Corin de prunes / Pruimencorin se prodávají v Delhaize nebo v Carrefouru v plechovce o váze téměř jeden kilogram pod značkou Materne. Najdete ji však v oddělení u mouky, a ne u džemů, jak byste třeba předpokládali. Od stejné značky si můžete pořídit i meruňková povidla. Povidla nemusíme nijak dochucovat, já jsem do nich přilila rum a nasypala trochu skořice. Na netynkách jsme je hustě posypaly sekanými ořechy a drobenkou. Byla to pochoutka, ale to předbímám...

Přítomní muži hlídali tři malé děti, nejstaršímu byly čtyři roky, nejmladšímu necelé dva. Občas děti neuhlídali, a tak se pak chvíli pletly maminkám pod nohama i pod rukama. Protože děti rády pracují s těstem, připravila jsem pro ně těsto na rohlíky, ze kterých celkem hravě udělaly kuličky, a ještě hravěji je po vyválení srolovaly. Potěšilo je, že pak také mohly rohlíky samy potřít vajíčkem.

© foto George Schmalzried

Na samý konec vaření jsme si nechaly bramborovou polévku. Když jsme si rozdělily úkoly – jedna čistila zeleninu, další dvě všechno nakrájely a čtvrtá hlídala hrnec, aby nám

polévka neutekla, bylo navařeno na to tata. A pak už jsme jen zasedli k prostřenému stolu, pěkně společně povečeřeli a na všem si pochutnali. Ač byla naše večeře hotová později, než jsme předpokládali, dost nám u práce vytrávil, takže jsme si na závěr dali i dezert v podobě buchet a netynek. A co jsme nesnědli, rozdělili

© foto George Schmalzried

jsme si domů na nedělní oběd. Vždyť jsme udělali celkem 19 ptáčků z hovězího a 11 ptáčků z vepřového masa, plný hrnec rýže, velký kotel polévky, 16 tvarohových a 16 povidlových buchet, k tomu jeden plech

© foto George Hodan

netynky s tvarohovou a druhý s povidlovou nádivkou. Takové množství by najednou nesnědla ani mnohem větší parta lidí, než se u nás sešla v onu skvělou sobotu!

Zatím si nejsem jistá, zda budeme v andělském vaření pokračovat. Předpokládám, že už asi neumím vařit žádná další česká jídla, která by se ostatní potřebovali naučit. To jsem si však myslela i před 3. a 4. vařením, tak třeba zase něco vymyslíme... ☺ Už jen proto, že je tak příjemné scházet se a dělat něco společně. A když si na závěr ještě dobře pochutnáme, stojí to opravdu za to!

Olga

Španělské ptáčky

zadní hovězí maso (nebo vepřové z kýty či kotlety bez kostí)

jemné párky nebo šunkový salám

sladkokyselé okurky

natvrdo vařená vejce

cibule

olej, margarín nebo sádlo

hladká mouka

voda, případně vývar z kostí

sůl, pepř, hořčice

čerstvé máslo

Plátky masa potlučeme paličkou, posolíme, popepříme, pomažeme hořčicí a poklademe proužky okurky a párky (nebo plátky salámu) a kousky vejce. Zabalíme a upevníme párátky nebo nití tak, aby náplň nevytekla. Na pánvi rozežehřejeme olej nebo sádlo a prudce na něm ptáčky po všech stranách opečeme.

Na oleji nebo na sádle zpěníme drobně nakrájenou cibuli (raději více než méně, cibule dělá dobrou omáčku), zaprášíme moukou a osmažíme dorůžova. * Zalijeme studenou vodou, dobře rozmícháme a necháme přejít varem. Do vařící se omáčky vložíme opečené ptáčky a dusíme tak dlouho, než maso změkne. Hovězí maso je třeba dusit déle než vepřové. Podléváme je podle potřeby pak jen horkou vodou nebo vývarem z kostí a dáváme pozor, aby se omáčka nepřipálila. Když je maso měkké, ptáčky vyjmeme a do omáčky můžeme přidat zbylá vařená vejce, okurku a párek a ještě vše povařit. Dochutíme solí a mletým pepřem a vše rozmixujeme. Přivedeme k varu a zjemníme čerstvým máslem. Do hotové omáčky vložíme ptáčky, aby se prohrály.

* V kuchařkách se doporučuje zpěnit cibuli, na ní opéct ptáčky, zalít horkou vodou a dusit bez mouky. Když maso změkne, vyndat ptáčky, vysmahnout šťávu, až zbyde jen tuk, pak zaprášit moukou, osmažit ji a zalít vlažnou vodou nebo vývarem. Osobně nesnáším nechat základ na omáčku dusit tak dlouho, než se voda vypaří. Proto přidávám mouku už před dušením. ☺

* Také je možno dusit maso podlité vodou nebo vývarem do změknutí, maso vyndat a omáčku zahustit škrobovou moučkou rozmíchanou ve studené vodě a vše dobře povařit.

* Pokud dáme dost cibule, moc mouky nebo škrobu nepotřebujeme, cibule omáčku též zahustí.

Jarní dýchánek nejen o umění s Ivo Šebestíkem

V minulém čísle Zpravodaje jsme vás krátce seznámili se spisovatelem **Ivo Šebestíkem** a jeho knihou **Listy z Brabantska a Flander**. Zároveň jsme vás pozvali na jarní dýchánek, kde pan Šebestík představí i svou novou knihu **Nizozemské listy**, věnovanou Nizozemsku a nizozemskému umění. Tuto velmi zajímavou knihu, ve které se velmi účinně a čtivě proplétá minulost s přítomností, doplnil kresbami jeho bratr **Karel Šebestík**. Jak spisovatel, tak i malíř zde nezaprou velký pozorovací talent a smysl pro detail.

Jelikož se jedná o knihu neobvyklou, použil Ivo Šebestík namísto úvodu citát Karla Čapka

z jeho Italských listů: „*A proto nyní kladu úvodem výstrahu všem, kdo budou čísti tuto knížku, aby ji nepovažovali za průvodce, ani za cestopis, aniž za cicerona, nýbrž za cokoliv jiného, co budou chtít; a aby až sami někam pojedou, spoléhali krom jízdního řádu jen a jen na zvláštní milost, jež doprovází pocestný lid a ukáže mu více, než vůbec je možno napsat a vypravovat.*“

Dýchánek se bude konat v **Pražském domě** (avenue Palmerston 16, 1000 Brusel) **v neděli 22. března 2020 od 16 hodin**. Pan Šebestík přiveze několik exemplářů obou knih, které si budete moci na místě pořídit. Vyprávění tohoto znalce

historie a kulturního života v Belgii a Nizozemsku bude doprovázet čtení ukázek z knížky. Dozvíme se, proč a jak se k psaní dostal, co všechno musel podniknout, aby získal potřebný materiál. Samozřejmě se budete moci na závěr zeptat na vše, co vás bude zajímat.

Jaro tedy přivítáme uměním. Občerstvení chybět též nebude, Z organizačních důvodů prosíme, abyste vyplnili přihlašovací formulář <https://forms.gle/6L17h8b4YoyMsWhw5>. Vstup je volný.

Těšíme se na vskutku zajímavé setkání s panem spisovatelem a s vámi všemi.

výbor Besedy

Jarní burza knih

Beseda, coby filantropické sdružení krajanů, se vždy snažila pomáhat svým členům a nejen jim. V posledních desetiletích jsme poskytli pomoc potřebným v České republice, například po povodních v roce 1997 (obec Bochoř), 2002 (obec Hořín) a 2009 (MŠ Nový Jičín).

Beseda mívala dost bohatou knihovnu, neboť krajané až do 70. a 80. let 20. století nakupovali knihy, které si půjčovali a hodně četli. V 90. letech jsme tuto knihovnu věnovali katedře bohemistiky na ULB. Více o knihách najdete na www.beseda.be/o-nas/historie/.

Knihy nás však provázejí nadále. Mnozí krajané své knihovny ruší, hlavně po svých zemřelých rodičích, anebo přečtené knihy nabízejí dalším zájemcům. Rozhodli jsme se toho využít, prodávat tyto knihy za symbolický peníz a výtěžek posílat na dobročinné účely v České republice (i jinde). Od roku 2013 do konce roku 2019 tak našima rukama prošlo **1 441 knih**,

kteří jsme prodali. Dalšíh **286 knih** jsme věnovali zdarma muzeu Libri Prohibiti, České škole bez hranic a Muzeu evropské historie. Na dobročinné účely (KČT Severomoravského kraje, Czech Hospital z.s., o.p.s. Zajíček na koni a Domov Máří Magdaleny) jsme i díky štědrosti krajanů dosud poslali neuvěřitelných **4 694 €**.

V burzách knih chceme pokračovat, momentálně máme k dispozici **759 knih**, jejich aktuální seznam najdete na www.beseda.be/uzitecne-informace/burza-knih/. Příští burza ve prospěch **Domova Máří Magdaleny v Jiřetíně pod Jedlovou** se koná **v neděli 22. března 2020 od 15 do 16 hodin v Pražském domě** (avenue Palmerston 16, 1000 Brusel). Prosím rezervujte si knihy, o které máte zájem, předem. Nebude v našich silách všechny do Bruselu dopravit a ta vaše vybraná tam zrovna nemusí být.

Na burze můžete nabídnout i své knihy, v takovém případě nám však

předem pošlete jejich seznam (podle vzoru na našem webu). Pokud o ně někdo projeví zájem, dáme vám vědět. Jinak nyní nemůžeme kvůli skladovacímu prostoru žádné další knihy přijímat.

Příspěv na Domov Máří Magdaleny můžete i bez toho, aniž byste objednávali knihy. Pokud pro něj pošlete na besední účet **BE26 3630 3022 4129** příspěvek, uveďte prosím ve zprávě heslo Domov.

Děkujeme za pochopení a těšíme se, že projevíte o burzu zájem a uděláte tak dobrý skutek. Těšíme se na vás a na vaše objednávky.

Na burzu bude bezprostředně navazovat dýchánek, na který přijede o svých knihách pobesedovat pan Ivo Šebestík, takže můžete spojit užitečné s příjemným a nevážit cestu do Pražského domu jen kvůli pár knihám.

Olga

DVĚ UKÁZKY Z NOVÉ KNIHY SPISOVATELE IVO ŠEBESTÍKA NIZOZEMSKÉ LISTY

JEŠTĚ NĚKOLIK SLOV, NEŽ BUDEME POKRAČOVAT V PUTOVÁNÍ NIZOZEMSKEM

Na procházku Nizozemskem si můžete, laskaví a trpěliví čtenáři, pozvat některého z rodilých Nizozemců či Holanďanů, chcete-li. Tak například takový Rembrandt van Rijn by byl přímo ideálním průvodcem po krajině plné barev i stínů; mezi vodními kanály, zelenými loukami, řídkými alejemi stromů a větrnými mlýny ve zdejší typické rovině. Ano, Rembrandt van Rijn, autor mnoha autoportrétů, dokumentujících vlastní zrání a stárnutí, malíř, který poznal slávu, úspěch i bohatství „zlatého věku“ Amsterdamu i toho svého. A o toto vše také, jak už to v životě lidském bývá, velmi snadno přišel. Také Amsterdam přišel o svůj zlatý věk a trvalo celá desetiletí, než jeho měšťané nabrali znovu sílu k úspěchu.

Nebo takovým dalším průvodcem Nizozemím může být jiný malíř, Vermeer van Delft, jehož Dívka s perlou v uchu bude putovat stránkami této knihy spolu se čtenářem. Bude na něj stále čekat a dívat se mu do očí pohledem, který malíř zachytil už na věky. Její tvář je skutečná a vrací se stále ve tvářích tisíců dívek jí podobných. Takto život nezaniká, obnovuje se, trvá.

Ostatně mám obraz s touto nizozemskou Monou Lisou před sebou na psacím stole, takže se na mě dívá svými nevinnými očima namalovanými dokonalými tahy Vermeerova štětce, kdykoliv si sedám k psaní. Její trošičku smutný, jakoby aktem malby zaskočený pohled je z těch pohledů, které se dívají za vámi, kamkoliv se v místnosti pohnete. Ale k této záhadné dívce, mnohem hezčí nežli většina dívek a žen, které Vermeer van Delft zpodobnil na svých obrazech, se vrátíme ještě několikrát, takže si mohu dovolit z ní, alespoň pro tuto chvíli, spustit zrak.

Nemusíme putovat krajinou moře, písčitých pláží, dun, kanálů, řek, luk a rozlehlých rovin jen s malíři dávného Nizozemí. Jsou zde spisovatelé, učenci, vědci i hudebníci. Přírodovědec Anthony van Leeuwenhoek, právník Hugo de Groot zvaný po latinsky Grotius, spisovatelé, jako současník Rembrandtův již zmíněný Joost van den Vondel nebo o pár století později písaří Theun de Vries, Hendrik van Loon, kronikář výstavného města Den Haagu Louis Couperus a jiní mistři pera, jejichž jména jsou bohužel v zemích českých dosti opomíjena.

A samozřejmě ani samotný učený Erasmus Rotterdamský chybět nemůže. Byl učený, ale o pravdě soudil, že ne každému člověku je jí úplně třeba. Právil doslova, a to jazykem latinským, jímž vládl znamenitě: „*Iam sunt quaedam eius generis, ut etiamsi vera essent et sciri possent, non expediret tamen ea prostituere promiscuis auribus.*“

(„A přitom jsou věci, které by se lidskému sluchu neměly jen tak vydávat na pospas, byť by i byly pravdivé a našemu vědění dostupné.“)

Inu, lidé učení se vždy dívali na ty druhé trochu přes prsty. Možná i odtud pramenily výhrady, které vůči Erasmu Rotterdamskému měl jeho životopisec, proslulý nizozemský historik Johan Huizinga. O všech těchto osobnostech si budeme v této knize vyprávět. Na různých místech a vždy tak, abychom čtenáře neutrápili složitými výklady, ale potěšili snad tím nejzajímavějším, co v dané souvislosti bylo možno vybrat.

PŘÍLIŠ MNOHO ZEMĚPISNÝCH NÁZVŮ NA TAK MALOU ZEMI

Ale tuším, že v této chvíli je čtenář snad maličko zmaten těmi různými názvy země, do níž se právě vypravil. Nizozemí, Nizozemsko nebo Holandsko? Je to trošičku komplikované, ne však tak záhadné, jak by se mohlo zdát. Nizozemím zvali Češi tuto zemi v její dávné historické podobě. Když ještě bývala spojením sedmnácti samostatných nebo téměř samostatných zemí, provincií či tak nějak podobně. Současný stát se jmenuje Nizozemsko. Je královstvím, stejně jako je královstvím i Belgie, jejíž regiony či provincie k onomu dávnému Nizozemí kdysi náležely také.

No a co Holandsko? S tím se to má jako s Čechami. Tak jako mnozí Češi zaměňují samotné území Čech s celou Českou republikou, opomíjejíce Moravu a Slezsko, tak stejně Holandsko je názvem jen jedné jediné historické země starého Nizozemí i současného Nizozemska, jehož název občas, zvláště u cizinců, zastupuje celé království. Být to se skládá, jak brzy uvidíme, i z dalších zemí stojících Holandsku na roveň.

V Holandsku se ovšem nacházejí největší a nejvýznamnější města Nizozemska: Amsterdam, Den Haag i Rotterdam, takže tento detail rovněž poněkud osvětluje skutečnost, že Holandsko svým názvem tu a tam zastoupí celé království. Být je to titul v tomto případě nepřesný, ba přímo chybný. Sám se pokusím té běžné chybě vyhnout, ale přesto prosím čtenáře, aby mi prominul, pokud jsem se na některém místě dal strhnout příjemným zvukem Holandska a označil tímto slovem víc, než by mu správně náleželo.

Ale teď již dost výkladů. Pojďme, nizozemská rovina se před námi otvírá a jde jí to snadno. Nic, žádný vršek, žádné skalisko nestojí očím v cestě. Rovina plochá, zdánlivě nekonečná, ale ve skutečnosti nevelká leží před námi. Ale odkudsi zdálky slyšíme rachotit kola starého povozu taženého koňmi. To v srpnu roku 1656 přijíždí do Amsterdamu moravský učenec Jan Amos Komenský.

Dobrou noc, Večerníčku!

Malý synek kouká před spaním na pohádky, v rámci rodinné jazykové diverzifikace jsou v češtině. Docela dlouho jsme si vystačili s **Krtkem**, kterého Emílek miluje. Pak jsem si ale všiml, že sledování Krtka má negativní dopad na jeho slovní zásobu a chování (on ten Krtek je občas pěkná potvora).

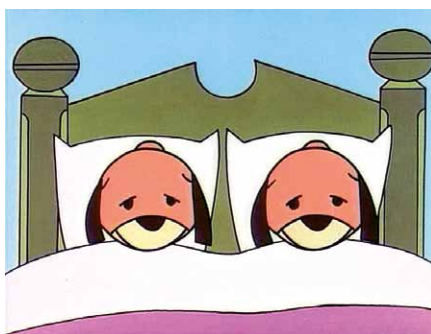
Nastal tedy čas na večerníčky mého dětství. Večerníčky mého dětství jsou nedotknutelné ikony, středobod mého dětského vesmíru. Dlouho jsem se těšil, až Emílka zasvětim do tohoto kouzelného světa. Začal jsem **Maxipsem Fíkem**, víceméně náhodným výběrem. „Tedy něco uvidíš,“ natěšil jsem synka. Ale synek Maxipsa odzival. „Počkej,“ zkoušel jsem to, „ten pesek je velkej a mluví!“ Ale došlo mi, že to jaksi nestačí. Maxipes je prostě nuda, musím to uznat. Navíc mě trochu štvál Dvořákův silný pražský přízvuk.

Volnou asociací jsem tedy přešel k „old school“ brněňštině, takže **Pejsek a kočička** Karla Högera: Jak vařili dort. Inu, jak: „Kouřilo se z toho, bublalo to, prskalo a syčelo, škvířilo se to, syčelo to a šla z toho pára, smažilo se to, a připalovalo, kypělo to a přetévalo, a čmoudilo to, jako kdyby se staré hadry pálily.“ Vzhlednu od obrazovky a vidím tázavý pohled synka, který sotva zná sloveso „vařit“.

ilustrační foto

Takže taky ne. Zkusili jsme **Tipa a Tapa**, dva malé pejsky s létajícím strýčkem. Čeští rodiče ještě odkojení v umakartu si jistě pamatují hypnotické: „dobrou noc, strýčku Fido, dobrou noc, děti.“ Hned první překvapení na mě bafllo v titulcích: Tip a Tap jsou totiž belgické provenience, v originále „Tip en Tap“. Jinak je děj prostý. Létající strýček vždycky ráno vyletí z domu (s hloupou výmluvou, že musí nakoupit) a nechá své dva malé synovce napospas osudu. Dva malí synovci většinou někam spadnou. Pak přiletí strýček, zachrání je, chytne je za uši a odvede do postýlky.

ilustrační foto

U Tipa a Tapa jsme nějakou dobu vydrželi. Ale moc dlouho ne, protože jsem zaregistroval další zajímavou věc, týkající se večerníček. Trvají pět, šest minut a šmytec. Před pětatřiceti lety se nedalo nic dělat, prostě se po jednom dílu vypnula televize (než začal pořad Naše vojsko) a šlo se spát. Teď YouTube servíruje díl za dílem, čehož si Emílek nemohl nevšimnout. Takže vždycky sfrknem tři díly a za pár dní je hotovo.

Takže další: **Rákosníček**. Zde už musím ocenit Emílkovu trpělivost. Rákosníček je bezesporu umělecké dílo, jak z pohledu animace, námětu nebo hudby. Ale

ilustrační foto

při jeho sledování se člověk nemůže zbavit pocitu, že je na tripu, protože u rybníčku Brčálníku se skutečně dějí podivuhodné věci. „Tak sakra věděl někdo, že se na to budou dívat i děti?“ říkal jsem si při sledování defilé podivných bytostí jak z Alenky v říši divů.

Pak jsem konečně trefil do černého. Večerníček o dvou kutilech popletech A je to! Má to všechno: akci, humor i napětí. Ale zase se tam nemluví, už ani Krtkovo „tady, tady“ nebo „hele, hele“. Navíc hrozí, že Emílek inspirován tímto seriálem začne padat z jídelní židle a vrážet do rohu stolu ještě častěji než doposud.

Důkazem mé rezignace na české večerníčky budiž můj další plán. Po debatě s jinými rodiči už mám připravené další kousky: **Prasátko Pepina a Tlapková patrola**. Na filmových serverech mají sic tyto špatně nadabované kapitalistické kousky asi padesátiprocentní hodnocení Rákosníčka, ale zdá se, že se to líbí dětem.

Aleš Bartl

Členské příspěvky

Milí Besedníci a milé Besednice,

roky se valí, jeden za druhým, neuvěřitelným tempem. Nedávno jsme přivítali nový rok a nové desetiletí a už tu máme druhý měsíc! Nový rok – znamená **nové členské příspěvky**. Někteří z vás již mají zaplacené, jiní snad čekají na první Zpravodaj. Co kdyby se výše příspěvků změnila, že? O výši příspěvků však nerozhoduje výbor, ale valná hromada. Takže vy všichni. Pokud se tedy valné hromady účastníte.

Výbor změnu nenavrhoval, proto již od roku 2013 platí, že příspěvek **za jednotlivce činí 15 € a za rodinu - 25 €**. Pošlete jej prosím na účet Besedy číslo **BE26 3630 3022 4129**, BIC je **BBRUBEBB**. Platbu můžete poslat kdykoliv během kalendářního roku. V následujícím čísle Zpravodaje pak najdete svou členskou kartičku. Občas se stává, že platbu posíláte v druhém pololetí podruhé. Upozorníme vás na to, a pokud to nebylo myšleno jako navýšení příspěvku, započítáme platbu na další kalendářní rok. Na besedních akcích můžete též zaplatit příspěvek hotově. Peníze buď uložíme na účet nebo připíšeme do malé pokladny.

ČESKÝ KRAJANSKÝ SPOLEK
ČLEN 2020

Spolek krajanů v Belgii od roku 1904
Amicale des Tchèques de Belgique depuis 1904
Vereniging van Tsjechen in België sinds 1904

Jména a Příjmení
BESEDA

Vaše příspěvky nám pomáhají pokrývat některé výdaje spojené s chodem Besedy, na které se nevztahuje finanční dar MZV. Díky němu můžeme vydávat Zpravodaj a pořádat některé akce, kde nemusíte platit vstupné.

Děkujeme všem stálým, dlouholetým členům Besedy za jejich věrnost a vítáme mezi námi členy nové. Členství v Besedě vás nezavazuje k ničemu jinému, než k dodržování stanov (www.beseda.be/o-nas/stanovy/) a zaplacení příspěvku. Přejeme vám krásné dny a těšíme se na všechna letošní setkání se členy i s přáteli Besedy.

jménem výboru – Olga

Májový rej

Proč se bavit, tančit a rejdit jen o masopustu? Dobrý důvod se najde přece kdykoliv! A nachází ho ten, kdo hledá, že? Zopakovat loňský skvělý čarodějnický rej se nám nakonec nepodařilo, rezervaci na sál nám před Vánoci zrušili a bylo třeba hledat nový termín. Datum padlo **na neděli 10. května**, tedy na Den matek. Tím je dané i hlavní téma tvoření dětí a případných masek krásných víl, čarodějů – dobrodějů a různých kytíček či ptáčků.

ilustrační foto

Sejdeme se u „Ptačího zpěvu“ v **avenue du Chant d'Oiseau 40, Woluwe-Saint-Pierre**. Rej začíná ve **14 hodin** (příchod nejpozději ve 14.15) a končí v **17 hodin**. Budeme tvořit, zpívat, tančit, soutěžit, hrát si ... a taky jíst a pít, bez toho se přece žádné naše setkání neobejde! ☺

Vstupné pro každého dospělého a každé dítě od 4 let činí **7 € pro členy a 10 € pro přátele Besedy**. Děti do 4 let mají vstup zdarma. Občerstvení je v ceně.

Přihlásit se můžete na <https://forms.gle/U8TDQmjPZbD3SNHg7>. Neváhejte s přihláškou dlouho, protože prostor, tedy i počet účastníků je omezený. Číslo účtu Besedy je **BE26 3630 3022 4129**. Ve zprávě uveďte heslo REJ a počet platících dospělých a dětí. **POZOR!!!** Platba za všechny účastníky, které jste přihlásili, musí být provedena nejpozději do tří pracovních dnů od vyplnění přihlášky, jinak bude rezervace automaticky zrušena.

Těšíme se moc!

Olga

Ján Valach (22. 9. 1925 - 20. 11. 2019)

© foto Dušan Swalens

Pan profesor Ján Valach se narodil na středním Slovensku v Hnúšti u Rimavskej Soboty. Jeho slovenský otec studoval medicínu v Praze. Matka byla Češka a byla to především ona, kdo vedl děti k hudbě. Ján Valach zpočátku studoval v Bratislavě, a to jak medicínu, tak i hudbu. Hudba však postupně získala převahu. Ve studiu pokračoval v Praze a vzhledem ke skvělým výsledkům mu povolili studovat současně dva obory: hru na varhany a dirigentství. Jeho manželka Blanka byla Češka, pocházela z Poděbrad, svatbu měli v roce 1952. Oba manželé mluvili plynule česky i slovensky.

Jeho profesionální hudební kariéra začala na Slovensku. V roce 1958 se stal laureátem mezinárodní varhanní soutěže v Gentu. V polovině 60. let byl zván coby hostující dirigent na koncerty v Čechách, v Německu a Belgii. Královská vlámská opera v Antverpách jej v roce 1967 pozvala k nastudování české nebo slovenské opery. Rozhodl se, že místní hudbychtivé publikum seznámí se Suchoňovou Krútnavou. Všechna představení opery se setkala s neuvěřitelným úspěchem a dočkala se ve vyprodaném sále mnoha repríz. Po okupaci Československa v srpnu 1968 již doma nedostal žádné angažmá, zůstal tedy v Belgii, což bylo považováno za zradu a emigraci.

Na belgických konzervatořích pak vyučoval hru na varhany a dirigentství, byl členem porot mezinárodních hudebních soutěží, přednášel o české a slovenské hudbě a varhanách nejen v Belgii, ale i ve Francii, Německu a Spojených státech. Vystupoval na koncertech v Paříži (Notre Dame), ve Vídni (Stefansdóm), v Londýně (katedrála svatého Pavla), v Římě (Pontificio instituto di Musica Sacra), hrál na nejstarších funkčních varhanách na světě ve švýcarském Sionu atd. Ján Valach však nebyl jen dirigentem, varhanním virtuózem a profesorem, ale též komponistou a hudebním skladatelem. Jeho vystoupení jsou zaznamenána na četných nahrávkách pro radia a televize. LP, audiokazety a CD byly nahrány u 22 hudebních nakladatelství.

Nejen v době svého působení v Belgii, ale od samého počátku své hudební kariéry pan Valach s manželkou při zahraničních

vystoupeních vytrvale propagovali českou a slovenskou hudbu. V recenzích na jeho vystoupení jako hudebníka i dirigenta zaznívají v belgickém tisku velká slova chvály, neboť je jeho „práce precizní, procítěná, oduševnělá, přesvědčivá, plná porozumění a nadšení, strhující s sebou k vynikajícímu výkonu orchestry i sbory, které vede. Je to umělec tělem i duší, jejíž slovanskou podstatu dokáže oživit ve svém hudebním podání“. Uváděním děl českých a slovenských skladatelů vytvářel pan profesor Valach v zahraničí prostor k poznání těchto děl a jejich prostřednictvím i k poznání země, ze které manželé Valachovi vzešli a ke které si udrželi po celá desetiletí emigrace velice vřelý vztah.

Po sametové revoluci se mohli vracet do rodných míst, čehož pravidelně využívali. Po návratu do vlasti zahrál pan profesor v Praze v kostele svatého Jakuba poprvé v říjnu 1990. V následujících letech pomáhali manželé Valachovi organizovat vystoupení českých a slovenských profesionálních i amatérských souborů v Belgii. V rodné Hnúšti založil Ján Valach v roce 1998 hudební soutěž pod názvem Hnúšťanský akord, která získala mezinárodní renomé.

Za svou pedagogickou a kulturní činnost obdržel od belgické vlády v roce 1987 Řád Koruny (*Ordre de la Couronne*). V roce 1992 získal 1. cenu ve skladatelské soutěži *Baron Flor Peeters Composition Competition*. V roce 2005 ocenilo jeho celoživotní zásluhy Ministerstvo zahraničních věcí Slovenské republiky Zlatou medailí. V roce 2014 obdržel od Ministerstva zahraničních věcí České republiky cenu *Gratias agit*. V následujícím roce dostal za významné zásluhy o rozvoj kultury a za šíření dobrého jména své vlasti v zahraničí Medaili prezidenta Slovenské republiky. Univerzita v Bánské Bystrici mu v roce 2016 udělila titul *Honoris causa*.

K naší Besedě našli manželé Valachovi cestu někdy kolem roku 1990, možná i dřív, a byli jejími aktivními členy. Nehledě na zaneprázdněnost a později na pokročilý věk pravidelně navštěvovali všechny schůzky krajanů v Bruselu. Po smrti paní Blanky v lednu 2012 jezdil pan profesor na schůzky Besedy sám. Když už nemohl řídit auto, jezdil vlakem. Na schůzkách jsme jej velmi rádi viděli, občas nám zahrál na klavír, mimo jiné i na oslavě 110. výročí založení Besedy v roce 2014.

Nehledě na všechny tyto zásluhy, úspěchy, ocenění a schopnosti byl pan profesor velmi skromným člověkem, který se zajímal o lidi a jejich starosti. Se svou manželkou po celý život nezištně pomáhali všem, komu pomoci mohli.

Poslední roky jeho života nebyly zrovna jednoduché. Není lehké dožít se pokročilého věku a nemít nablízku rodinu, která v případě potřeby pomůže. Naštěstí měl pan profesor kolem sebe přátele, kteří se až do jeho smrti 20. listopadu 2019 o vše potřebné starali. Pohřební mše protkaná varhanními skladbami a sborovým i sólovým zpěvem se konala v kostele Sint-Carolus Borromeus v Antverpách v sobotu 14. prosince 2019.

Pan profesor nechtěl mít na rakvi květiny a věnce, přál si, aby jeho přátelé přispěli finančním darem na pokračování Hnúšťanského akordu. Pokud můžete jeho přání vyslyšet a na tuto soutěž finančně přispět, zde jsou potřebné údaje: IBAN: SK66 0900 0000 0000 6887 5508 BIC: GIBASKBX. Účet je na jméno Gabriela Fussy, do zprávy je třeba napsat „Hnúšťanský akord“.

Po zpopelnění byla urna převezena do rodinné hrobky v Poděbradech, kde spočinul vedle své milované manželky Blanky, pro niž kdysi složil tuto báseň:

*Zázrak, jímž je narození,
dal ti shlédnout světa jas
v světě, jenž se tolik mění
a též tolik mění nás.*

*Věčný vdechl duši věčnou,
vše, čím ta se prodírá
časné je, nasáklé špínou,
vyšší cíle popírá.*

*Bůh to ví: už od kolébky
chlady světa nehřejí,
proto šatí život hebký
vírou, láskou, nadějí.*

Honoris Causa © foto Olga Schmalzriedová

© foto Arnaud Dhaen

© foto Dušan Swalens

© foto Dušan Swalens

Vážené dámy, vážení pánové, milí přátelé ve smutku,

ráda bych Vám něco pověděla o panu Ján Valachovi jakožto dlouholetém členovi krajanského spolku Beseda, který byl založen v roce 1904 pro Čechy a Slováky žijící v Belgii.

Profesionální kvality pana profesora Valacha, které budou dnes vyzdvíženy, jsou nepopiratelné. Všichni členové našeho spolku je mohli ocenit během mnoha jeho koncertů. Vzpomínáme, mimo jiné, na jedinečné chvíle, které jsme s panem Valachem společně prožili v královském kostele v Laekenu, kdy nám pan profesor a jeho žena Blanka představili jeho milovaný hudební nástroj – varhany. Nehledě na svou pracovní, časovou vytíženost a později na svůj pozhřebený, pokročilý věk se pan profesor snažil účastnit našich schůzek a dýchánek a několikrát během těchto let nám hrál své skladby, často doprovázené výkladem.

Pan Ján Valach byl umělec, skladatel, hudebník, dirigent a profesor vskutku znamenitý a zcela výjimečný. Avšak to, co bych zde chtěla zdůraznit na prvním místě, je jeho srdečnost, láska k lidem a podpora, kterou se svou manželkou Blankou poskytoval všem, ale především mladým hudebníkům a zpěvákům. Oba dva pozorně naslouchali lidem, se kterými se setkávali, a vždy byli ochotní jim jakýmkoliv způsobem pomoci.

Pan profesor Ján Valach bude nadále žít v našich srdcích, a to nejen díky své tvorbě, svému dílu, ale především díky jeho lidským vlastnostem, jeho humanismu. Kdybych jej měla charakterizovat pouze třemi klíčovými slovy, řekla bych, že jimi jsou – štědrost, skromnost a laskavost.

Velký dík patří všem, kteří ho doprovázeli a pečovali o něho během jeho posledních těžkých let života.

Milý pane profesore, děkuji Vám za všechno, co jste kdy udělal pro své krajany, Čechy a Slováky v Belgii.

Nechť Vaše duše odpočívá v pokoji. Čest Vaší památce!

smuteční řeč na pohřební mši v kostele Sint-Carolus Borromeus v Antverpách 14. 12. 2019 - Olga Schmalzriedová

Čo je Hnúšťanský akord?

Hnúšťanský akord je vedomostná súťaž určená žiakom základných škôl z rôznych predmetov.

Hnúšťanský akord je medzinárodná vedomostná súťaž žiakov ZUŠ v predmete hudobná náuka. Od školského roku 1998/1999 je integrálnou súčasťou výchovno-vzdelávacieho procesu ZUŠ a jej poslaním je hlavne vytváranie hlbšieho vzťahu k predmetu HN a výmene skúseností učiteľov. Svojim zameraním a cieľmi si súťaž okamžite získala žiakov i učiteľov a po kladnom hodnotení bola zaradená do súťaží, ktorých vyhlasovateľom a garantom je MŠVVaŠ SR. Organizátorom celoslovenského a medzinárodného kola sa stala ZUŠ Hnúšťa a poluorganizátorom mesto Hnúšťa.

Dr.h c. Ján Valach ako hlavný sponzor a nositeľ hlavnej ceny podporoval myšlienku realizácie Hnúšťanského akordu od začiatku jej vzniku. Vďaka nemu sú oceňovaní s víťaznými družstvami aj ich učitelia, ktorí na jednotlivé kolá pripravujú žiakov veľakrát vo svojom voľnom čase.

Súťaž žiakov základných umeleckých škôl na Slovensku vo vyučovacom predmete hudobná náuka „Hnúšťanský akord 2019/2020“

Súťaž „Hnúšťanský akord“ je vedomostnou previerkou žiakov I. stupňa ZUŠ v oblasti hudobnej náuky. Vyhlasovateľom je Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky, usporiadateľom Základná umelecká škola v Hnúšti a spoluorganizátorom celoslovenského a medzinárodného kola Mestský úrad v Hnúšti. Súťaž je zameraná na teoretické a tvorivé vedomosti žiakov ZUŠ s cieľom vytvárať hlbší vzťah k tomuto predmetu a tiež k zvyšovaniu úrovne vedomostí z hudobnej náuky.

Výše uvedené informácie najdete na webových stránkách Základní umělecké školy v Hnúšti www.zushnusta.sk/hnustansky-akord/ a slovenského ministerstva školství. Zajímavou reportáž z 20. ročníku této soutěže najdete zde: www.youtube.com/watch?v=sjAHMKvWMA

Milí přátelé,

dlouholetá členka naší Besedy, Halina z Antverp, když před pár lety prosila svou maminku, aby svůj život trochu sepsala aspoň v epizodách, aby se tak Halina co nejvíce dozvěděla nejen o svých rodičích, ale též o prarodičích. Svou 80letou maminku stejného jména tedy učila pracovat na laptopu, což nebylo zrovna jednoduché. Halina pak často litovala, když jí maminka 5x denně volala, že to zase nefunguje anebo že neví, co má dělat. ☺ Její maminka prý sama říkala, že nejednou měla chuť vyhodit ten počítač oknem. Nakonec bylo vše sepsáno a Halina bude moct v tomto vyprávění pokračovat a doplnit je zážitky ze svého života.

Halino, děkujeme Ti za důvěru a za sdílení těchto vzpomínek s našimi čtenáři. Podobná vyprávění mohou být nejen vážná, ale i zábavná, ale v každém případě poučná. Mimo jiné nám pomáhají relativizovat naše dnešní problémy a těžkosti. Halinina maminka je nyní vážně nemocná, přejme jí brzké uzdravení.

Olga

Halina Ogrocki – rozená Sliwková, narozená 3. 4. 1935 v Třinci

Mé vzpomínky patří pěti generacím naší rodiny, jak jsem je viděla a zažila já: od mých prarodičů, rodičů, z mého života, až k mým dětem a vnukům a teď i pravnuce, který je na cestě.

Narodila jsem se v dělnické rodině těsně před válkou. Se svým mladším bratrem a rodiči jsme stále bydleli na Moravě v okolí Třince. Nikdy jsem nečekala, že bych opustila rodný kraj, ale nakonec mi život přinesl hodně zajímavých zážitků a dojmů. Jako u každého člověka, i u mě se hezké chvíle prolínají s těžkými momenty, myslím však, že můj život stál za to, i když se člověk někdy ptá, co kdyby se to nebo ono stalo jinak ... Nebudu zde popisovat celý život, chci uvést jen pár fragmentů svých zážitků. Přece jenom ale popíši, jak jsem se dostala až do Belgie a co tomu všemu předcházelo.

Vše začalo mým mladším bratrem (tehdy 18letým), který se rozhodl v roce 1969 emigrovat přes Jugoslávii na západ. Kdo toto období zažil, ví, jaké to mělo následky pro celou rodinu. Já, tehdy vdaná a matka dvou dětí (9 a 14 let), jsem byla vyslýchána spolu s mými rodiči a nakonec, jak bylo zvykem, jsme se dostali na „černou listinu“, takže jsme mohli cestovat jen do států sblížených s Ruskem. Bratr se nakonec dostal do (tehdy západního) Německa, kde se dobře uchytil a založil novou rodinu. Nedělali jsme si iluze, že se ještě někdy uvidíme, ale psali jsme si (i když dopisy často chodily otevřené, cenzurované). Bratr nás také zásoboval starším oblečením, které bylo v komunistické ČSSR ještě velice luxusní.

Svou dceru jsem donutila chodit na němčinu, říkala jsem jí, že ona se možná toho dožije a svého strýce ještě někdy navštíví. Znalost němčiny se jí hodila o pár let později, když se během Závodu míru (tehdy velice populárního cyklistického závodu spojujícího Berlín, Prahu a Varšavu) seznámila s reprezentantem Belgie. Byla to láska na první pohled, svatba se konala do dvou let, samozřejmě v Československu, takže dcera neměla ponětí, kde bude trávit zbytek svého života. Jelikož (jak se to stává) otěhotněla, trvalo asi 4 měsíce, než dostala všechny dokumenty a povolení k vycestování za svým manželem do Belgie.

Moji mámu, tehdy již v penzi, za jejím synem do Německa pak pustili a ona také mou dceru po narození dítěte jako první navštívila. Mně nakonec odjezd také výjimečně povolili, a to bez manžela. Těšila jsem se na prvního vnuka a s jedním kufrem odcestovala na návštěvu do Belgie. Mé manželství v té době bylo již ve velice kritickém stadiu a já jsem se chtěla rozvést. Můj manžel byl však v komunistické straně a rozvod se mu do jeho kariéry a funkce nehodil. Vyhrožoval mi dokonce, že mě v takovém případě nechá zavřít. V té době (a s jeho známostmi) to nebyla žádná utopie. Po návštěvě u dcery jsem jela za bratrem do Düsseldorfu, který v té době bydlel sám. Tehdy a tam jsem se rozhodla domů už se nevracet. Neměla jsem s sebou kromě pasu a několika osobních věcí nic. Nepřipravovala jsem tento odchod, rozhodla jsem se spontánně. Pomohlo mi to vyřešit mou osobní situaci tak, abych ve svých 42 letech mohla ještě něco hezkého zažít a být šťastná. Zažádala jsem o politický azyl a prožila několik týdnů v lágru. Nakonec jsem dostala německé papíry a bratr mi nabídl bydlení u sebe. Můj manžel prosil a hrozil, své rozhodnutí jsem však už nezměnila. V ČSSR jsem byla nakonec odsouzena a na dálku rozvedena. Nejhorší pro mě bylo, že jsem doma nechala svoji mámu, která tím ztratila kontakt i se mnou, svojí dcerou, a zůstala na chalupě s mým ex-manželem. Syn byl již ženat a samostatný, ten mi můj lepší život přál. V Německu jsem našla práci, osamostatnila se, ale nikdy jsem se znovu neprovdala. Dcera z Belgie mě se svými dvěma syny pravidelně navštěvovala a také moje máma k nám pak

až do pozdního věku mohla jezdit. Jednou se nám po cestě vlakem ztratila a byla několik dní nezvěstná. Našli ji nakonec v kolínském Dómu, celou popletenou a okradenou. Neměla nic, jen oblečení na sobě. To byla její poslední cesta za mnou. Po revoluci a otevření hranic jsem začala jezdit zpět do ČR, bývalý manžel (tehdy již znovu ženatý) už se mnou až do konce svého života nepromluvil.

Dostala jsem možnost odejít do předčasněho důchodu (pracovala jsem tehdy ve firmě Krupp) a využila jsem toho. Můj bratr se mezitím znovu oženil a odstěhoval se do Kasselu. Já jsem zůstala v nájemném domku mého bývalého zaměstnavatele v Düsseldorfu sama. Ten se ale rozhodl domy prodat, a já se musela rozmyslet co dál. Syn v Česku, dcera v Belgii..., nakonec jsem se rozhodla odjet do Belgie. Koupila jsem si v Antverpách malý

byt a od té doby žiji zde. Naučila jsem se vlámsky, své dva vnuky a dceru pravidelně vidám. Syn mi před dvěma lety zemřel na rakovinu. To je rána, z které se matka nikdy nevzpamatuje, člověk by neměl přežít své děti. Letos mi bude 85 let a já doufám, že se dožiji narození svého prvního pravnuce či pravnučky, plánovaného na začátek dubna 2020.

Máma koncem války
© z archivu Haliny Ogrocki

Neměla jsem lehký život, ale myslím, že jsem ho žila naplno. Dostala jsem možnost vidět a poznat svět, hodně jsem cestovala a potkala jsem i pár zajímavých mužů. Teď jsem v blízkosti rodiny, která mi ještě zůstala, a tak ničeho nelituji.

Úryvky z několika epizod:

Bylo to v máji

*V máji, v tom krásném měsíci,
kdy každý pupen praská,
to tenkrát se v mém srdci
začala rodit láska.
(Heinrich Heine)*

Máma s mým bratrem (1955)
© foto z archivu Haliny Ogrocki

Začalo to v máji. Vzpomínám si... bylo mi asi tak 13 let, táta byl v práci, můj malý bratr už spal a já jsem tehdy prosila mámu, aby mi vyprávěla, jak se seznámila s tátou. Máma se nedala dlouho prosit, snad také proto, že si sama ráda zavzpomínala na své mládí, na začátky své lásky, která se u nich dvou zrodila, jak se říká, na první pohled, a to v měsíci máji.

Byl rok 1933, kdy se máma se svou sestrou Zuzi domluvila, že půjdou do místní hospůdky na májovou zábavu. Byl to podnik s velkým sálem, kde se pořádaly taneční zábavy. Začátkem května se konala tancovačka „Tanz in dem Mai“. Tento zvyk se na vesnicích zachoval dodnes. Obě sestry už bylo přes 20 let a tehdy se říkalo, že když se holka do dvaceti nevdá, zůstane starou pannou. Obě sestry už měly několik nápadníků, kteří o ně měli zájem, ale ten pravý mezi nimi pro ně nebyl. Obě si v ten den oblékly hezké šaty, které si samy ušily, a v dobré náladě se obě vydaly na tancovačku. Do hostince Zábava se vcházelo velkými, masivními dřevěnými dveřmi. Šatna byla hned vpravo ve větší předsíni, kde byla podlaha vyložená většími, plochými kameny z potoka. Dveře vlevo vedly do výčepu. Tato místnost nebyla moc velká, ale byla vždy plná kouře od pánů, kteří tam postavali s pivem v ruce. Starší páni už kouřili ze zvyku, mladíci začínali s kouřením velmi brzo, neboť si tak připadali dospělí. Z předsíne vedly jedny dveře do výčepu a druhé do tanečního sálu. Pod okny stály v sále stoly a lavice, ty byly určeny pro páry. Na druhé straně sálu stály kolem stěny jen židle, které byly určené pro svobodná děvčata. Chlapci postavali u výčepu nebo mezi dveřmi do sálu a bloudili očima po řadě děvčat a pohledem si vybírali holku, s kterou chtěli, až začne hrát hudba, jít tancovat. Pro hudebníky bylo u zadní stěny menší pódium. Kapela se většinou skládala ze 3 až 4 hudebníků. Nesměly tam chybět housličky, tahací harmonika byla také důležitá, pak saxofon nebo bubeník. Když spustila hudba, pospíchali mládenci pro své vyvolené děvče a sál se tanečními páry rychle zaplňoval. Nebylo dívky, na kterou by se nedostalo, neboť mládenci byli v převaze.

Máma a její sestra tančily s mládenci, kteří se jim oběma hned na první pohled zalíbili. Tak se stalo, že se stejným partnerem protančily celou noc. Mámin mládenec se jmenoval Johann, její sestra tančila s Rudolfem. Chlapci je pak k ránu doprovodili domů a domluvili si s děvčaty další schůzku. Jakmile jim to jen čas dovolil, scházeli se. Všichni čtyři si byli jisti, že spolu chtějí zůstat, vůbec o tom nepochybovali...

Bratr

Vzpomínám si, že mi to bylo divné, jak v jednu dobu moje máma vypadala. Hodně ztloustla a měla velké břicho. Byla jsem tak naivní, že jsem nevěděla, co to znamená. Bylo to v roce 1943, když mi jednoho dne řekla, že musí jít do nemocnice, abych poslouchala babičku a tátou, že se brzy vrátí a bude mít pro mě překvapení. Já, osmiletá holka jsem v té době nevěděla nic o tom, odkud přicházejí děti na svět. Když se pak máma po několika dnech z nemocnice vrátila, byla zase štíhlá jako předtím, jenomže nepřišla sama. Měla na ruce malý uzlíček, kde vrátilo nemluvně, a máma mi sdělila, že to je můj bratříček, kterého mi koupila.

Náš nový člen rodiny, můj bratr, se jmenoval Walter. Ze začátku jsem byla pyšná na to, že mám bratříčka. Jezdila jsem s kočárkem po ulici před naším domem a moje kamarádky mi to záviděly a chtěly, abych jim na chvíli kočárek půjčila. Stejně jako mě, tak i mé kamarádky to bavilo jen pár dnů. Jedna za druhou pak pomalu mizely a já zůstala sama. Vždy jsem byla ráda, když bratr spal. Nejčastěji jsem dosáhla toho, aby spal, tak, že jsem kočárek obrátila směrem ke sluníčku. On pak mhouřil oči, plakal, unavil se a po nějaké chvilce usnul. I když už byl podzim, sluníčko ještě hezky hrálo, a tak se jednoho dne stalo, že byl bratrův obličej červený jako rak. Dostal totiž úpal a mně za to dali pár pohlavků a pořádně mi vynadali. Zkrátka jsem si musela zvyknout na to, že už nejsem jedináček. Jak se říkalo, spadla jsem z lopatky a teď se všechno točilo kolem něho...

Máma s Lajkou © foto z archivu Haliny Ogrockí

Náš poslední den

Bylo mi 18 let, byla jsem zamilovaná a toužila po společném životě s Emilem, který byl tehdy na vojně. Vzpomínám si, že jsem od něho dostala dopis, který byl jiný než obvykle. Psal, že má pro mě velké překvapení, které mi osobně řekne, neboť příští pondělí přijede na jeden den domů. V jeslích, kde jsem tehdy pracovala, jsme dělali na tři směny, a to i o víkendech a o svátcích. Jesle patřily

železnárnám a byly tam také jen děti jejich zaměstnanců ve věku od tří měsíců do tří let.

Týden rychle ubíhal a já se těšila na pondělí. Měla jsem na Emila čekat doma, neboť jsem nevěděla, v kolik hodin přijede. Kolem desáté dopoledne už byl u nás. Vypadal šťastně, vešel do dveří s úsměvem na rtech. Byl také hezký den, sluníčko svítilo, byl srpen. Vzala jsem si plavky a ručníky šli jsme spolu k řece. Nemohla jsem se už dočkat, co mi Emil řekne, nevěděla jsem, co se děje a proč mohl přijet. Teprve když jsme leželi vedle sebe na dece u řeky, vzal mě Emil za ruku a jakoby nic řekl, že byl předčasně propuštěn z vojny, že si přijel pro civil a že ještě tento týden přijede domů už navždy. To bylo pro mě opravdu velké překvapení! Oba jsme se radovali jako malé děti, objímali se a kouleli v trávě. Hned jsme si začali dělat plány, co budeme podnikat, zkrátka užívat si našeho mládí. Byli jsme omámeni štěstím a v té chvíli jsme nemysleli na to, že by se z našich plánů nic, ale vůbec nic neuskutečnilo! V poledne jsme sbalili své věci a šli k Emilovým rodičům. Po jídle jsme zůstali ještě hodinku a pak začal Emil balit své civilní věci, které mu už máma nachystala do kufříku. Rozloučili jsme se a šli k nám, k mým rodičům, kteří ještě o ničém nevěděli. I pro mé rodiče to bylo velké překvapení. Těšili se s námi a říkali, že je načase, aby se i politická situace změnila k lepšímu. Vždyť už bylo pár let po válce!

Emil chtěl odjízď až večer, tak jsme se rozhodli, že ještě půjdeme do hospody, kde jsme se scházeli jako mládežníci. Řekli jsme si, že tam možná bude někdo z našich známých. Bylo to moc hezké odpoledne. Když nadešel čas k odjezdu, měli jsme jít k vlaku. Emil však řekl, že teď už na tom tak nezáleží, že pojedje až příštím vlakem o půlnoci, že stačí, aby byl v kasárnách ráno. Můj malý brácha už spal a rodiče také brzy odešli do ložnice. Leželi jsme vedle sebe na velmi krátkém a úzkém otomanu, který stál v kuchyni. Povídáním jsme už byli unavení, tak jsme se hladili a líbali a byli sentimentální a šťastní. Když se blížila půlnoc a Emil už měl jít k vlaku, zase odjezd odložil. Říkal, že neví proč, ale že se mu vůbec nechce ode mě odcházet, žertoval, že řekne, že jsem ho nechtěla pustit. Pak zase navrhoval, abych jela s ním a že se pak spolu vrátíme. Pak si přece jenom dal říci a brzy ráno odjel zpět do kasáren. Já jsem šla do práce, při cestě jsem ho doprovodila na nádraží. Mávali jsme si dlouho, dokud vlak nezmizel.

V tentýž den odpoledne, když jsem už byla z práce doma, přišel Emilův táta k nám, aby nám sdělil hroznou věc: Emil byl mrtev...

Mámina svatba (1954) © foto z archivu Haliny Ogrockí

Naše rodinka (1960) © foto z archivu Haliny Ogrockí

BRUSELSKÁ SOJKA alias Kateřina Farná

**BELGICKÁ KRÁLOVSKÁ RODINA:
VELMI KŘEHKÉ VZTAHY**

Belgická královská rodina, konkrétně bývalý král Albert II., se v posledních dnech dostala na přetřes po celém světě. A důvod? Po mnoha letech právních tahanic, popírání, vykrucování a odmítání přiznal otec současného belgického panovníka, že má nemanželskou dceru. Donutily jej k tomu výsledky testů DNA, které definitivně prokázaly, že sochařka Delphine Boëllová je jeho právoplatným potomkem a další následnicí trůnu. Albert II. se tak ve svých 85 letech stal otcem počtvrté. Jeho dceři, kterou porodila baronka Sybille de Selys Longchampssová a již náleží veškeré královské výsady, je už 51 let.

Přitom se informace o tom, že někdejší hlava Belgického království má nemanželské dítě, objevila v roce 1999 v neautorizovaném životopise jeho manželky Paoly. Od té doby se v tom s gustom štourala nejen bulvární média.

Albert II., zdroj: wikipedia.org

Delphine Boël s dcerou v roce 2008 © foto Luc Van Braekel

Tmel, který zatím drží

Královská rodina působí v Belgii jako tmel znesvářených Vlámů a Valonů. Bez ní by se Belgie nejspíš už dávno rozpadla. Symbolizuje sounáležitost Belgičanů v rozpolcené zemi, klopotně hledající národní identitu. O Belgičanech je poměrně známo, že přehnaným nacionálním citěním netrpí. Královská rodina tak nenásilně určuje směr a s osobností krále se pojí jistá autorita.

Albert II. usedl na trůn v roce 1993 po smrti svého staršího bratra Baudouina. Důrazně vyzýval k udržení sjednocené Belgie, jinak oslabované vleklými separatistickými krizemi, a k setrvání v Evropské unii. Když v letech 2010 až 2011 zasáhla zemi politická krize a občané se ocitli po 589 dní v režimu bezvlády, neboť se vládní a valonští politici nedokázali domluvit na federální vládě, vstoupil do jednání Albert II. jako mediátor. Díky jeho vyjednávacím schopnostem se nakonec podařilo vládu sestavit.

Po dvaceti letech kralování rezignoval kvůli špatnému zdraví. V roce 2013 ho vystřídal jeho syn Filip, podle tradice označovaný nikoli jako belgický král, ale „král Belgičanů“ (fr. *le Roi des Belges*). Mezi ním a otcem léta panovaly neshody. Ostatně sám Albert II. tehdy v jednom poměrně otevřeném televizním rozhovoru politoval svých chyb při výchově dětí. Přiznal, že v královské rodině nevládla harmonie a že děti trpěly manželskou krizí, která otřásala jeho vztahem s královnou Paolou. „Člověk dělá, co může. S tím, co má. Se svým charakterem i svými slabiny,“ poznamenal. Prozradil také, že on sám vyrůstal „odříznutý“ od okolního světa, když ještě ve svých 24 letech směl královský palác opustit jen třikrát v roce.

Milovaný Baudouin

Národem milovaný Baudouin, plachý, skromný a důstojný muž, za svého panování posvětil dekolonizaci Konga. Do světového povědomí se dostal mimo jiné tím, že v roce 1990, konkrétně 4. dubna, odstoupil ze své funkce na 36 hodin. Důvodem byla legalizace potratů, které předcházely vleklé spory, demonstrace a protesty. Ve vládě zvedli ruce pro schválení, ale když premiér Wilfried Martens přišel králi odhlasovaný zákon prezentovat, korunovaná hlava odvětila, že kvůli svému svědomí a katolické víře jej svým podpisem stvrdit nemůže. A tak našli v Belgii, zemi úspěšných hledačů všelijakých kompromisů, extrémní řešení. Král – jenž neměl potomky – na pár hodin odstoupil a zákon byl pro jeho neschopnost vládnout přijat v hlasování novém. Poté se Baudouin vrátil do svého královského

křesla. Výlučný vztah Belgičanů k tomuto monarchovi vyvrcholil tím, že každé sedmé dítě v rodině, pokud je to syn, se automaticky stává kmotřencem krále a je pokřtěn jeho jménem – pokud byla sedmým potomkem dívka, stala se kmotřenkou královny. Když král v roce 1993 zemřel, sešlo se údajně na rozloučení 600 jeho kmotřenců, takzvaných „sedmých synů“.

princ Baudouin jako dítě

Nenasytý král

Každá země má své demony a kostlivce ve skříni. Kontroverzní škraloup, s nímž se dosud v Belgii seriózně a veřejně nevyrovnali, se jmenuje Leopold II. (1835–1909). Král, který své zemi přinesl blahobyt, bohatství a rozvoj, stál zároveň za krutovládou a vykořisťováním v africkém Kongu, kde po jeho plundrování země zůstaly miliony znetvořených a mrtvých Konžanů. Říkalo se mu nenasytý a cynický vládce se slabostí pro ženy.

Během svého dlouhého kralování zanechal Leopold II. v Bruselu zásadní stopy. Město proměnil v úplně jinou metropoli. Inspiraci nacházel v Paříži. Byl ambiciózní finanční stratég. Jako připomenutí padesáti let od založení Belgie nechal na vlastní náklady (!) postavit *Parc du Cinquantenaire* s triumfálním Vítězným obloukem, dále naplánoval obrovskou *Avenue de Tervueren* (dlouhou 10 km), Královský palác, Královský zámek v Laekenu s bombastickými skleníky, baziliku v Koelkebergu, Královské muzeum krásných umění nebo Královské muzeum střední Afriky v Tervurenu. Financoval rovněž urbánní projekty v Antverpách a Ostende. Jeho velikašství se promítlo do grandiózního architektonického stylu a ohromných staveb. Ve své době byl považován za nejbohatšího člověka na světě. Většina jeho majetku byla po jeho smrti předána belgickému státu, který celkem přísně řídil jako firmu. Svou novou, nezávislostí vybavenou zemičku zdědil, podobně jako vyjednávací a přesvědčovací talent, po svém otci Leopoldovi I. z rodu

Sasko-Kobursko-Gothajského, jenž založil belgickou královskou dynastii a nechal postavit monstrózní Justiční palác. Brusel by bez zásahů tohoto muže i jeho povedeného synka nejspíš zůstal provinční dírou, jak ho pamětníci popisovali v době, kdy se tam na skok zastavil mladý Mozart. Na druhou stranu by na pověsti Belgie neulpívalo tolik litrů krve nevinných lidí.

Leopold II.

Krvavé Kongo

Přestože jeho noha nikdy nevstoupila na konžskou půdu, zbohatl Leopold II. se svou zemí tím, že této na nerostné suroviny nesmírně hojně středoafričské zemi vládl železnou pěstí 23 roků. Ve druhé polovině 19. století se jeho vojákům a výpravě vedené dobrodruhem Henrym Mortonem Stanleym podařilo obsadit těžko přístupný deštný prales s bažinami a tropickými nemocemi o rozloze asi sedmnáctkrát větší než Belgie. Při průzkumu konžského území měl Stanley za úkol uzavírat smlouvy s místními vládci a získat pozemková práva do soukromých rukou nemilosrdného a prostopášného Leopolda II., který už jako mladý princ při cestování Evropou pochopil význam kolonií.

Bohatství nově založené osobní královské državy nazvané Svobodný stát Kongo představovaly především přírodní kaučukové porosty vyskytující se v úzké rovníkové oblasti: kaučuk sloužil jako základní surovina pro výrobu pryže, vysoce poptávaného materiálu v průmyslové Evropě a v Americe té doby – zejména rozjíždějící se automobilky a Dunlopův vynález pneumatiky byly pozhánáním z nebes pro králův byznys. Získané zdroje využíval k naplnění svých imperiálních ambic a zvýšení prestiže mladé a malé evropské země. Podle něj Belgie potřebovala vybudovat svou koloniální říši, aby politicky zesílila na mezinárodním poli. Navenek se král tvářil, že on a jeho lidé do této primitivní části světa přinášejí evropskou civilizaci a kulturu, aby povznegli nevzdělané divočky.

Nikdo přesně neví, kolik lidí během jeho koloniálního drancování ve „svobodném státě“ zemřelo, ale odhady se pohybují mezi

3 až 20 miliony osob. Pokud domorodci nedodávali dost kaučuku, slonoviny a zlata, bílí otrokáři je vraždili, sekali jim ruce, zmrzačovali ženy i děti. Nezřídka se stávalo, že byly celé vesnice srovnány se zemí. Vojáci údajně dostali rozkaz, aby sbírali uříznuté ruce zastřelených obětí jako důkaz, že zbytečně neplýtvají municí. Jeden z nejpříšernějších a nejkrutějších koloniálních režimů v novodobých dějinách vypovídá o éře, kdy Evropané vysávali Afriku a černý kontinent si porcovali jako obrovský luxusní čokoládový dort.

Současná Belgie vděčí zotročeným lidem za hodně – ostatně kakaovníky v pralinkové velmoci u Severního moře sotva kdy divoce rostly. Belgičané, stejně jako další evropští kolonizátoři, si krvavou kriminální minulost, morální dluh, ani zločinný původ svého veřejného bohatství dosud příliš nepřipustili. Konžanům přece přinášeli pokrok a vzdělání, o tyranii vůbec nešlo. Plnohodnotně se zatím nevypořádali ani s rozporuplným odkazem krále Leopolda II. – jedni jej stále oslavují jako otce zakladatele, druzí jsou v tomto směru zdrženlivější a přikláníjí se k verzi, že byl monstrem a masový vrah. Dodnes se však v Belgii ozývají hlasy srdnatě bránící kontroverzního vladaře jako toho, kdo přece osobně v Kongu rozkazy nedával.

Po celém Bruselu má Leopold II. řadu pomníků, pojmenovaná jsou po něm i mnohá důležitá místa. Jeden monument stojí na náměstí u metra Trône, poblíž Královského paláce. „Leo“ sedí na koni a svým pravým okem sleduje africkou čtvrť Matonge. V přímořském Ostende někdo jeho soše usekl ruku jako připomínku typického trestu pro Konžany během jeho krutovlády. V Matonge zase další člověk pocákal jeho sochu rudou barvou. Přínos Leopolda II. mělo glorifikovat Královské muzeum pro centrální Afriku v Tervurenu, které se po mnohaleté rekonstrukci znovuotevřelo veřejnosti. Možná přispěje k významnější debatě a k vypořádání se s dědictvím moci a peněz chtivého belgického vladaře, který měl Kongo jako svou vlastní soukromou zahradu. I tím se odlišuje od ostatních koloniálních zřízení. Belgický historik Pierre-Luc Plasman, autor knihy nazvané „*Léopold II., potentat congolais*“, považuje přirovnání Leopolda II. k Hitlerovi za přehnané. V jednom interview prohlásil: „Sochy by se neměly bourat, ale zachovat, protože nemůžeme vládu a činy Leopolda II. zredukovat pouze na Kongo. Lepší by bylo podrobit jeho kroky nové kritické reflexi.“ Možná se během dalších let začnou v Belgii prepisovat učebnice dějepisu a doplňovat slovníková hesla.

Leopold II., bratranec britské královny Viktorie, neoplýval vřelými city ani ke svým dětem, zejména k dcerám, které nemohly převzít jeho žezlo. Zajímavým osudem si prošla princezna Louise, po níž je pojmenován široký, tři kilometry dlouhý

bruselský bulvár *Louizalaan* (fr. *Avenue Louise*). Jako prvorozená přinesla manželům zklamání. Její dětství bylo neveselé. Stejně jako její sestry, princezny Stefanie, a to zejména v době, kdy se králi narodil mužský následník trůnu. Jenže náhlá smrt prince Leopolda otce od ostatních dětí odtáhla ještě více. Podle historiků je velmi přehlížel, a když se mu narodila třetí dcera, princezna Klementina, zlomil nad nimi – a podle všeho i nejednou o ně samotné – hůl. V sedmnácti letech byla Louise provdána za mnohem staršího vlastního bratrance. Manželství nakonec skončilo skandálem, když Louise po vášnivém románu manžela opustila i s jejich společnou dcerou. Po rozvodu ji nechali pro pomatenost zavřít do psychiatrického sanatoria, odkud jí pomohl uprchnout její milenec. Zbytek společného života prožili na útěku. Když její druh zemřel, uchýlila se princezna do ústraní, kde roku 1924 ze světa odešla v samotě a bídě.

Odvážný Albert I.

Belgičané dodnes vzpomínají na populárního vladaře Alberta I. Panoval v kritickém období první světové války, kdy byla Belgie okupována Německem. Nejprve odmítl německé ultimátum a pak se v čele svých vojsk po celou válku bránil na malém území ve Vlámku. Svá vojska neopustil a vedl i finální ofenzívu proti Němcům v roce 1918. Fandil novým technologiím a také díky jeho přičinění se z Královského paláce v Laeken u skutečného první rozhlasové vysílání v Belgii. Zahynul v roce 1934 v horách. Konspirátoři se domnívali, že jeho smrt byla politickou vraždou. Vyšetřování s pomocí testů DNA nakonec potvrdilo verzi, že nešťastně spadl ze skály v Ardenách.

PS: Současná královská rodina je také velmi aktivní na sociálních sítích. Mj. můžete sledovat její internetové stránky www.monarchie.be.

Profil

Na Brusel se nedá předem připravit. Brusel se musí zažít. A přesto, že jsem se jako novinářka ocitla v hlavním městě evropské politiky, rozhodla jsem se sbírat a pěstovat jiná žurnalistická semínka.

Ta nakonec vyrostla v rozsáhlou, fotograficky bohatě vybavenou knihu. Dostala název *Jak jsem potkala Brusel* a vydalo ji nakladatelství Grada.

Bruselská sojka má kromě stejnojmenných profilů na Facebooku, Twitteru a Instagramu také blog www.bruselskasojka.cz

Společenská rubrika

*Milí krajané,
nezapomínejte nám včas zasílat zprávy o významných událostech ve Vašem životě. Děkujeme.*

20. listopadu 2019 zemřel tiše v pozhnaném věku pan profesor **Ján Valach** z Antverp.

Čest jeho památce a upřímnou soustrast jeho příbuzným.

1. února 2020 oslavila narozeniny členka našeho výboru **Lenka Pilařová**.

2. února 2020 oslavila obdivuhodné narozeniny paní **Louise Hollinsky**.

22. února 2020 oslavila narozeniny paní **Anna Kratochvílová**, operní zpěvačka.

6. března 2020 oslaví **116. narozeniny** naše milá **Beseda**.

25. března 2020 oslaví narozeniny paní **Ilona Zuzáňáková**.

1. dubna 2020 oslaví narozeniny paní **Adriena Vander Perre**, bývalá tlumočnice.

3. dubna 2020 oslaví narozeniny paní **Halina Ogrocki** z Antverp.

9. dubna 2020 oslaví narozeniny **Alena Staňová**, členka našeho výboru a průvodkyně.

**Všem oslavenkyním srdečně blahopřejeme
a přejeme hodně zdraví a spokojenosti do dalších let.**

Kalendář Českého krajského spolku Beseda:

Burza knih	Pražský dům Avenue Palmerston 16, 1000 Brusel	neděle 22. 3. 2020 od 15 do 16 hodin
Beseda se spisovatelem Ivo Šebestíkem	Pražský dům Avenue Palmerston 16, 1000 Brusel	neděle 22. 3. 2020 od 16 hodin
Májový rej	Centre communautaire avenue du Chant d'Oiseau 40, Woluwe-Saint-Pierre	neděle 10. 5. 2020 od 14 do 17 hodin
Pietní akt na vojenském hřbitově	RADITEL, Garzebekeveldstraat, De Panne - Adinkerke	sobota 25. 5. 2020 od 10 hodin
Dětský den s grilováním	« Bois des Rêves » u Ottignies a Wavru	neděle 7. 6. 2020 od 12 do 19 hodin

Zpravodaj vychází čtvrtletně. Členové Besedy dostávají výtisk poštou automaticky, ostatní na požádání. Každý zájemce může dostávat elektronickou verzi Zpravodaje e-mailem, stáhnout si jej též můžete z webových stránek Besedy www.beseda.be

Příští číslo Zpravodaje vyjde v květnu 2020, uzávěrka pro vaše příspěvky je 31. 3. 2020.

EDITOR: Zuzana Gjerdingen, zuzana.gjerdingen@gmail.com, spolek@beseda.be
ADRESA: Český krajský spolek Beseda, 51, rue des Arbalétriers, 1420 Braine-l'Alleud, Belgique
TELEFON: +322 / 384 96 44 nebo +32 497 / 92 81 62